

Uzasadnienie do nagrody KRUWiO dla Jego Ekszelencji Księdza Arcybiskupa Profesora Alfonsa Nossola

Nie sposób w kilku zdaniach oddać ogromu zasług Księdza Arcybiskupa Alfonsa Nossola – wybitnego teologa, profesora, pasterza Kościoła, człowieka dialogu, a także budowniczego wielkich dzieł duchowych i materialnych. Jego życie i posługa to historia odwagi, mądrości, pokory i niezachwianej wiary w sens służby człowiekowi – zarówno jako bliźniemu, jak i obywatelowi świata.

Jednym z najdonioślejszych osiągnięć Arcybiskupa Nossola była jego kluczowa rola w procesie tworzenia Uniwersytetu Opolskiego – pierwszego w Polsce po II wojnie światowej państwowego uniwersytetu, w którego strukturze znalazł się wydział teologiczny. W czasach, gdy taka inicjatywa wydawała się niemożliwa, to właśnie on – człowiek o niezwykłym charyzmie, wizji i dyplomatycznej finezji – stał się siłą sprawczą przemian.

Z jego inicjatywy powołano komitet na rzecz utworzenia uniwersytetu, a na prośbę środowiska akademickiego Opola stanął na jego czele. Jak sam z humorem wspomina – został wybrany, bo jako jedyny naprawdę wierzył, że jest to możliwe. Dzięki jego staraniom rozpoczęły się rozmowy z lokalnymi uczelniami, powstała idea fuzji Wyższej Szkoły Pedagogicznej z Filią Wydziału Teologicznego KUL. Arcybiskup spotykał się z parlamentarzystami, senatami innych uczelni, środowiskami naukowymi i politycznymi, przygotowywał niezbędną ustawę, przekonywał Marszałka Sejmu Józefa Oleksego do ekspresowego procedowania projektu i – co niezwykle trudne – zabiegał o podpis prezydenta Lecha Wałęsy, mimo oporu części hierarchii kościelnej.

Dzięki jego konsekwencji możliwe było w tamtym czasie powołanie Uniwersytetu Opolskiego, którego Arcybiskup Nossol pozostaje niekwestionowanym współtwórcą.

Zasługi Arcybiskupa nie kończą się jednak na sferze akademickiej. Nie sposób przecenić jego wkładu w dzieło pojednania polsko-niemieckiego. To on odegrał historyczną rolę w organizacji Mszy Pojednania w dolnośląskiej Krzyżowej 12 listopada 1989 roku, podczas której doszło do symbolicznego gestu pokoju pomiędzy kanclerzem Niemiec Helmutem Kohlem a premierem Tadeuszem Mazowieckim. Ten gest – jak wielokrotnie podkreślano – stworzył nowy rozdział w relacjach obu narodów.

W czasach, gdy wielu jeszcze lękało się otwartego dialogu z niemiecką mniejszością, Arcybiskup podjął odważną decyzję o wprowadzeniu liturgii w języku niemieckim „tam, gdzie tego wymaga serce”. Przełamywał stereotypy i bariery, kierując się zasadą „pojednanej różnorodności”. Już w 1980 roku umożliwił odprawienie pierwszej mszy świętej w języku niemieckim na Górze św. Anny, a później wprowadzał wskazania duszpasterskie dla mniejszości etnicznych – ukraińskiej, niemieckiej, ormiańskiej czy morawskiej. W każdym publicznym wystąpieniu podkreślał znaczenie dialogu jako warunku pokojowego współistnienia ludzi i kultur.

Śląsk Opolski, z jego złożoną tożsamością i historią, stał się dla Arcybiskupa Nossola miejscem szczególnej misji – przestrzenią pojednania narodów i pokoleń, języków i religii. Nie bez powodu nazwano go „filarem mostu łączącego Polskę z Europą”.

Jako pasterz Kościoła opolskiego Arcybiskup nie ograniczał się do słowa – podejmował konkretne i odważne działania, które zadecydowały o nowym kształcie duchowej i społecznej

rzeczywistości regionu. Z jego inicjatywy powstały instytucje, które do dziś pełnią niezwykle ważną rolę: Diecezjalny Instytut Teologiczno-Pastoralny, biblioteka, muzeum i archiwum diecezjalne, a także nowoczesny kampus Wydziału Teologicznego wraz z seminarium, kościołem seminaryjno-akademickim i infrastrukturą studencką. Pod jego auspicjami zrealizowano również szereg innych inicjatyw: powstały struktury diecezjalnego Caritas o unikalnym w skali kraju charakterze, rozwinięto wydawnictwo św. Krzyża, utworzono radio diecezjalne, Dom Samotnej Matki, ośrodki rekolekcyjne, szkoły z pełną infrastrukturą.

Na szczególne podkreślenie zasługuje także jego osobista postawa – Arcybiskup Nossol wszystkie swoje honoraria i ofiary przeznaczał na dzieła społeczne i religijne. Nigdy nie budował dla siebie – zawsze dla innych. Zawsze z myślą o wspólnym dobru Kościoła, Śląska i Polski.

Za swoją działalność naukową, duszpasterską i społeczną Arcybiskup Alfons Nossol został uhonorowany najwyższymi wyróżnieniami akademickimi. Tytuł *doctora honoris causa* przyznał mu Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu – uczelnia szczególnie mu bliska przez jego związki z Dolnym Śląskiem i samą uczelnią. Arcybiskup Alfons Nossol urodził się 8 sierpnia 1932 roku w Broczu, na terenie diecezji wrocławskiej. W latach 1977-1997 był natomiast kierownikiem Katedry Sakramentologii na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu. Pełniąc funkcję Przewodniczącego Rady Naukowej Episkopatu Polski skutecznie wspierał zabiegi Wydziału w uzyskaniu prawa do habilitacji. Co ważne, za wieloletnie dojazdy do Wrocławia, i pracę na Wydziale nie pobierał wynagrodzenia, swoim zaangażowaniem w ogromny sposób przyczyniając się do jego rozwoju. We Wrocławiu był promotorem 16 prac magisterskich, 10 licencjackich i 9 doktoratów. Wygłosił 17 wykładów na studium licencjacko-doktoranckim, ponadto uczestniczył jako prelegent we Wrocławskich Dniach Duszpasterskich.

Tytuł *doctora honoris causa* przyznał także Arcybiskupowi Alfonsowi Nossolowi Uniwersytet Opolski, który sam współtworzył i którego jest duchowym patronem. To symboliczne zwieńczenie jego wieloletniego wysiłku i zarazem uznanie dla jego intelektualnego i duszpasterskiego dorobku zostało ubogacane tytułem Honorowego Senatora Uniwersytetu Opolskiego, który otrzymał w marcu 2025 roku.

Szanowni Państwo, w osobie Arcybiskupa Alfonsa Nossola spotykają się dwie pozornie odległe sfery: głęboka duchowość i praktyczne działanie. To uczony-teolog i zarazem człowiek, który nie bał się „zakasać rękawów”. To budowniczy mostów między narodami, językami i religiami... mostów pomiędzy ludźmi. To człowiek, który w dzisiejszym świecie – pełnym podziałów – przypomina nam, że dialog, pojednanie i miłość bliźniego nie są utopią, lecz koniecznością.

Za wszystko, czego dokonał – jako pasterz, badacz, nauczyciel, wizjoner i człowiek głębokiej wiary – należy mu się nie tylko wdzięczność, ale najwyższy szacunek.

Niech więc ta nagroda będzie wyrazem tej wdzięczności – za służbę Kościołowi, nauce, społeczeństwu i całej ukochanej Ziemi Śląskiej.

Rektor
Uniwersytetu Opolskiego
prof. dr hab. Jacek Lipok